Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома,
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Советеи Министрий Советеи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газета арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 28 август, 1973 шу. ● № 103 (5364). Мах 2 кеп.

ЛОАРХIАМ БОЛА ОБЪЕКТАШ

Коммунистически партеи Советски правительствеи цахаддаш йоанхо ю хаиъа дахара хьал тодадара.

Шиолаш, берий бешамаш, дарба дара учредженеш, профтехучилищаш, IилманиI культурин объекташ къахьегамхошта меи чIоагIа эш дувца дезаш дац. Из массане а ихотадеш да.

Цкъабанда, уж гIишлош хьалъелгга геттара во лел вай республикера.

Дешархой IоховшIа моттигаш нIезига хилараг дукхаха шиолашка шин а, кхаь а смена Iа хьех борашта, 17 эзарнел духгIа бер да берий бешамашка - яслешка гIулаюх делга дIа ца яхоачаш, шиколашка профтехобразование училищашка, лаккерча дешара заведенешка болх бе цIенош ца тоъаш хиларо дешара новкъарле ю, республика нах бахача дукхаха пункташка эш клубаш, культура цIенош.

Хьал нашта деиларе а лаххо йийца учредженеш хьалъелгга ла йиш йоацаш во лел. Уж объекташ хьалъяра планаш цIакхха а яхоачашъеш яц. 8277 эзар сом шера план йолча ужк шера ялх бетта 37 процент мара яхоачашъяьш. Хьалхарча ах шера план яхоачаш ца еш йиса. Гiишлошъеча организашеца е еза йоаккхо яц шиолаш шоай хаинаъа хьалъя яхара.

Геттара во лел наьха унахцIено лоралара учредженеш, IилмиI объекташ хьалъелгга а.

Во лел Грозне драматически театр, Назранеи Малгобекеи культура цIенеш хьаадечара балхаш.

Шиолаш, берий бешамаш - яслеш, дарбан учредженеш профтехучилищаш, IилманиI культурин объекташ хьалъеча гIишлошъяра организашецца цхьана бехнтонкаме я заказчикий организашеи. Республика культура, унахцIено, просвещение министерствааша гIишлошъо организашеи проектно-сметни документашца, оборудованеца во IалашъяьIа.

Хенд да шиолаш, дарбан учредженеш, культура объекташ хьалъеча промышленни предприятешеи, колхозашеи, совхозашеи дакъа лацар мел бонниа лоархIам болаш да. Бакъда, цу балхаштга юкъе дакъа нIезига лоаш цар.

1971 — 1975 шарашка промышленни предприятей, совхезий, колхозий низашца хьалъе лаьрхIа 20 шиола яр, хьалъер цIи хьалъеш латташ йиеш мара яц, хьалъе еэаш яр 16 культпросвет-учреждени, банька а гIулаюх во лел.

ГIишлош хьалъяра чIоагIа новкъарле ю планировани еча нхоачамбоацараш хиларо. Ахча дуккаха объекташка гIолла дIа а дийнъе хьалъяь яха еэача объекташтга ца тоъаш моттигаш худ.

Парте горномашеи, райкомашеи, горисполкомашеи райисполкомашеи, халкъа тIехьожама комитеташа, юхьхьанцарча партийнин профсоюзнин организашеца нIезига терхе юшиолаш, берий бешамаш-яслеш, дарбан учредженеш, профтехучилищаш, IилманиI культурин гIишлош хьалъяра, во тIехьожаман лоаттабу подрядчикийн заочникийн банха, цаграра хьабека мабоагIа болх хьабехаш, лов уж объекташ хьалъелгга массаза а тIехьадусаш хилар.

ГIишлош хьалъяра аьттув бола ха нIезига йисай хIанз е шу чакхдоалаш. Цу юхе йисача хана КПСС горномаш, райкомаш, горисполкомаш, райисполкомаш, халкъа тIехьожама комитеташ дежкхарийна я болх бе йолаялийта еэача хIара объектагга гIулаюхаш миша лел хьана, гIишлошъяра хенашца тилилийтарах, планаш нхоачашъярах бола стройнайн предприятейн кулгалхой бехнтонкаш айбе.

Ихы дIахо ла йийш йолаш дац IалIамате бонкхача лоархIаре гIишлош хьалъяра планаш хIара шера-шера нхоачаш ца еш хилар.

Парте Центральни Комитета декабрьчин (1972 ш.) Пленумо белгалбар хьалъеча тIишлоер бола заказчикий къасстта бехнтонкхам. Ужк шера практико хьехьенхад IилманиI культурин объекташ заказчикашца из партийни директорица тоъхаеш хилар. Цох дуьцаниа даааш хIанз тIадоагIача шера гIишлошъяра планаш уоттареча хана. Гiулаюх вIашIтехьаннха деза пятилетка диъяагIча шера хьалъе еэача объектай еррига технически документаци ший ханнаха ихача еэачагга гIдиххоачарйолаш. Из ца дьча заказчикий объекташ тIадоагIача мара гIишлош юкъера яха йоагIа.

Ишшта гIулаюх вIашIтехьаьнхнхача мара гIишлошъерий торе хургъяш керда хьалъе лерхIача а переходяш йолча а объекташка шоай низашш рузнъяш дIанийде, балхаш вIашагIдехкара проекташ оттае, гIишлошъеча ший ханнаъа материалаш техникеи дIахкечийта, балхах алапи дарра динагIйола методдаш юкъйойлае. Иштта хьалашка мара дIадоахкхалургдац хIара шера хьалъяь ца йоалаш дукхо шиолаш, кхыйола лоархIаме объекташ юсаш хиларг.

Бераштта деша лерттIа хьалаш IалашдIар, хьалхъушш йоагIа тIехьа коммунистически дог-уйла йолаш хьалихеар санна дола IалIамате донхий а бехнтонкаме а денхарш нхевнашцеча бонкха лоархIам болаш да дешара процесс яхьа майнагIга дIахьлъра тоъаш болъ шиолаш, нагирхошта юкъе нхетама болх бе а цар культурно салойнга IалашдIе а клубаш, культура цIенош хилийтар, наьха унахцIено лорае, дарба де мел ша учредженеш хилийтар.

Из нхета а деш уж хьалъеш объекташ хьалъелгга шоай нертера денхар лархIа деза Нохч - ГIалгIайчен гIишлошъяраша.

ДоттагIлен цIей

Кхаь дийнахь: 23, 24, 26 августе доттагIлеш къахьегамех пIей деодеш хилар Назрановски районо къахьетамхой. КПСС Назрановски районан райисполкомен инициативагIа яьча цу лоархIамерча мероприяте лаьхьа лоатташ хилар шига - хьийса Бакъда КъилбаседаХIирий АССР Пригородни, Черсий-Балкхарой АССР Урвански, Нохч-ГIалгIай АССР Сунженски Малгобекски районашкара къахьегамхой.

Хьалхарча шин дийнахь яхье яьпнача шин районашка—Пригородни Назрановски — промышленносто, юрта бохама къахьегамхоша, лораша, хьехархоша балхв опыт дIа-ъха йийар, халкъа боахама план къахьегамхоша тIехьа лоаттабеча къоесаме карагIдаьлча толамех дийнар.

Самагардийнахь лар из. Къасста хозв кийчыь я «Электроинструмент» завода клуб. Из тIаиж яьнна къалийзй укхаза Къилбасеза-ХIирий республика Пригородни районера, Черсий-Балкхарой АССР Урвански районера, Нохч-ГIалгIай АССР Малгобекски Сунженски районашкарча къахьегамхой вокзалаца, Назрановски района боахамий къахьегамхоша.

Гулбенщарата - хьалхаяка къамаьл дир КПСС Назрановски районан хьдхарча секретара С. М. Бекова. КПСС Пригородни-районера хьалхарча секретара В. П. Котенева, Назрановски района «Экажевский» совхоза коартолаш кхеева звеньевойс, Социалистически Къахьегамхой-ша Турпала Албогачиев АртагIа, «Октябрь 40 шу» совхоза доярках, СССР Лаккехьарча Совета депутата Багаева Хьазирата, Сунженски районолкома председателя Б. С. Шаиева, КПСС Малгобекски горкома секретара А.-Х. Барахоева.

Ларц доаккх

ЯЛАТ ЦIЕНДУ

МАШИНАШ САЙЦА ХIАНА ЛАТТ?

ХIаранена ховш да: халдаиза лакха хьувкъам ихебара, кхыйола агротехнически приемаш кхоачаш-тацIерни цхьана, хIанхаха дийр фу IIадер долга. Халахете а из специалисташа-хьалха дахо деза худ.

Ала деза вай республика цхьаболча районий боахамаша фу кийчдара шоай хаинаъа йойхьо елга. Дикача хьала тIа да Шелковски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза Гудермески района «Степной», «Новогрозненский» яхча совхозий фу. IIехдика фу кIайдаь боьлла гарга бо № 2 йолча бальдаварий - шурий, «Горячеисточненский», «Лермонтовский» совхозашка.

Халяхете а нIезига таш фу кийчдара ха тулийташ дола боахамаш а. Фу кийчделга дукха тIехьа доах Ножай - Юртовски, Советски районашка. IIехьаюс Сунженски района «Красный Октябрь», «Восход» яха колхозаш, Грозненски района «Ермоловский», «Юбилейный», «Предгорный» совхозаш.

Итт дийнахь фу кийч па деш бальгIой Сунженски района Кировв, Орджоникидзе IIегIачIа, «Известь Ильича» яхача, цхьайолча Надтеречни района колхозашка.

Хаттар отт: ялат минита дIаде лерхI укхаза? Цу боахамаша хIанз а дIадеъла фу IалашъяьIа.

Масала «Алханчуртский» совхозе планагIа фуна 10500 центнер IалашъеэачаIа ца эзар центнер муьк мара кийчбабан, 3000 центнер нер хIан 5500 центнер муьк хIанз а цIен па беш бIеха лоаттабу.

Грозненски района «Ермоловский» совхозага 22 процент мара кондиционни фу дан, хIаьта из а хходаагIча класса да. ХIанз а 10300 центнер кIа цIенлана латт.

Цу боахамашка фу ца кийчду 20 дн да. Ялат цIенду машинаш сайца ятт.

Ялат цIендеча машинашка дийнахь бусе болх байтIдга, гергтара-ца цепошка дIаде деза дерриге фу кийчделга республика районий дерригача боахамий эгтара хьалхара декхар да.

Е. ПЕРЕДЕРИЙ,
республика госсеминспекце начальник.

20 АВГУСТ ТIАХЬОХАЧАШ ГУРАХЬ ДУВЦ ЯЛАТА ФУ КИЙЧДАР (ПЛАН - ПРОЦЕНТАШца)

Районаш	Дахан дола фу	Дерригача кондиционни дар	Из дахьеэ 1-ча классагIа
Надтеречни	107	83	69
Малгобекски	95	61	41
Ачхой-Мартановски	88	88	32
Гудермески	97	82	3
Шалински	58	58	35
Сунженски	96	50	31
Грозненски	116	80	22
Шелковски	78	63	21
Урус-Мартановски	74	52	19
Наурски	61	57	19
Назрановски	90	50	14
Ножай-Юртовски	60	27	—
Веденски	—	—	—
Советски	—	—	—
Республике гIолла	89	65	29

КЪАХЬЕГАМА РАПОРТАШ

ХАНАЛ ИТТ ДИ ХЬАЛХА

Старогрозненски буруп тохара балхий управленера бригадашта юкъе пархача социалистически яхье ужк шера нахалдаш хьаяха латташ хьайоагIа коммунист, КПСС Грозненски горкома член Шудикин Александр Георгиевич керте латта деза бригада. ХIара бетта план тIехьхоачашъю цо. Ужк шера августе бетта планагIа 125 метр буруп тоха деъача 21 августе 153 метр буруп техар бригадас. ХIанхаъеха бетта планал совгIа техал 28 метр буруп. Проектагта Ханн-Кертера № 67 йола скважина йоаккхо яш 4160 метр буруп тоха деъача хIанхаъеха йолча 3970 метр яр. Из худ планагIа дахьхIачул дуккха духгIа.

Буруп тохара сухал лаккхарах, химически реагенташ, электрически энерги кхоярах, буруп тохара остех, кIуча механизмех биза лаьрхIа дахьхIал августа 21 лийпаъь 22809 сом кхоъаьд бригадас.

Бригада буруп деттараша дош деннад пхеагIча декабрга кхачаъь а лийпаъь 23 декабрь. Цуница тетIал ду бригадас доаха къахьегама толамаша. Ийс бетта планагIа 1860 метр буруп тоха деъача, хIанхаъеха цо техад 2574 метр буруп. Ужк шера тIехьарча квартала чотах техар 714 метр буруп да. Дукха хIама ца эшнаь хIанхаъеха шера план кхоачашъяьй бригада буруп деттараша.

Буруп тохара сухал лаккхарах, химически реагенташ, электроэнерги кхоярах, буруп тохара дIабода маь дохбарах ужк шера паччахьалкхенна кхоъаьд 204569 сом.

Социалистически яхье хьалха латташ къасстта дика къахьегаш ба буруьдеттараш Осмаев Саламудин, Коробейников Геннадий, Получкин Николай, Демичев Юрий, къабараш.

Р. БАБАЕВ,
Горачеозски буруп тохара балхий управленне къахьегамех алапен отдела начальник.

Кхоачамбоацараш дукха да

НАЗРАНОВСКИ РАЙСОВЕТА СЕССЕРА

Дукха ха йоаццаш г. Назране керлачча дешара шера хетаъь райсовета сесси хилар. Сесс ше къмаьл деш хьалха образование массазарча комиссе председателя В. И. Калашникове белгалдаьккхаш кхоачашъеш яц ше къастта тIоагIа керлачча школашка дешархой. Цудухьа вай лаьхье бийцача хьехархой дешаш дезаш да заводской микрорайоне бераш. Хьаьта уж дерригаш дIаца хьалаш дан школе. Из да заводской микрорайонех Материальная улица-йоаь кхаь-цхьан директорга.

Масаза тоъаш бан районе лакха квалифицированни хьехархой а. Юха а масала хьалъяьрга вай № 1 йола юкъера школа. ДIадахоча дешара шера цига бохаш дерригаш дIаца хьалаш дан школе. Из да заводской микрорайонех Материальная улица-йоаь кхаь-цхьан директорга.

Цу школе йолаш йолча хIара мотт тига ужк керлачча дешара шера ваъ дешархо кхоач. Цу гIулаьхо хьалонаш нийсбойитт де шархоша а хьехархошта а.

«Электроинструмент» завод йойлаялча дена хозаш дар заводской микрорайоне керда школа ла хьегIра яхаш. Цу хьана дена итт шу даьннал, хьалъяь школа а яц. Цудухьа вай лаьхье бийцача хьехархой дешаш дезаш да заводской микрорайонера бераш. Хьаьта уж дерригаш дIаца хьалаш дан школе. Из да заводской микрорайонех Материальная улица-йоаь кхаь-цхьан директорга.

Цу школе йолаш йолча хIара мотт тига ужк керлачча дешара шера ваъ дешархо кхоач. Цу гIулаьхо хьалонаш нийсбойитт де шархоша а хьехархошта а.

«Электроинструмент» завод йойлаялча дена хозаш дар заводской микрорайоне керда школа ла хьегIра яхаш. Цу хьана дена итт шу даьннал, хьалъяь школа а яц. Цудухьа вай лаьхье бийцача хьехархой дешаш дезаш да заводской микрорайонера бераш. Хьаьта уж дерригаш дIаца хьалаш дан школе. Из да заводской микрорайонех Материальная улица-йоаь кхаь-цхьан директорга.

Цу школе йолаш йолча хIара мотт тига ужк керлачча дешара шера ваъ дешархо кхоач. Цу гIулаьхо хьалонаш нийсбойитт де шархоша а хьехархошта а.

«Электроинструмент» завод йойлаялча дена хозаш дар заводской микрорайоне керда школа ла хьегIра яхаш. Цу хьана дена итт шу даьннал, хьалъяь школа а яц. Цудухьа вай лаьхье бийцача хьехархой дешаш дезаш да заводской микрорайонера бераш. Хьаьта уж дерригаш дIаца хьалаш дан школе. Из да заводской микрорайонех Материальная улица-йоаь кхаь-цхьан директорга.

Цу школе йолаш йолча хIара мотт тига ужк керлачча дешара шера ваъ дешархо кхоач. Цу гIулаьхо хьалонаш нийсбойитт де шархоша а хьехархошта а.

КПСС райкома бюрос цIакхха а дIайIаьлаш ший заседаце идейно-кхетама, дешара - педагогически болх мишта лел школе аьнна цхьаь-цхьан директорга.

Зламига я тха районо штат. Воаннаш ва болх дика бовза инспектор. Тольни бан хьехархой. Белгалдаккха безам бо цхьаьна а, Из да хьехархой хьанташ моттигашка лерттIа кхоачаш па дар. Вочаь хьаь тIа да уж продукташ IалашбIар. Уж чуIеш йола поменешеш а эшнача боарам тIа яц.

Геттара лоха - я района школашка лийпаь баьнача катагIкой хьалъяь ше къамаьл деш Назрановски совхоз - техникума директора М. М. Цокиева. Тхо хьа а лийкха нов. Василенкос кулгалеча комсаин баьнаданарашца лелладеча бригаде дахар тхо. Колхозеле хьалъле делаеш, тIаийца декхарваш техничиеш хьайоагIа нов. Василенко бонгала. ЙйслагIча шиолаеча хходамбега шера паччахьалкхенга баьнаданарашца 5000 центнер бохка эшнаь лелиа къаьсташ да бригада, цIенаш. ХьукхIамо дог гIоздоах цар таханг. 21 августе тIаьхьочаш паччахьалкхенга 220 тонн баьнаданарашца бохка маьIхьалхьанна бригада. ПланагIа тIаьхьа хIанз а 300 тонн баьнаданарашца бохка маьIхьалхьанна бригада. Уж хIанз шоллагIа чуначаш я. Цхьабаьккха лаьнначаш хьа па лелхьарга 100 тонн совгIа помидораш техлаш. Из бригада бехк белаш а дац. Бехк ба колхоза кулгалхой. Ши-кхо шу да колхозе помидорех пульта йоаккхаш лаьнна потенни линна йола. Дерригача цо боаь беш хилча дийнахь йисча 30 тонн помидораш чакхъяьха ниж ба цун. Хьаьта лиии еха ца латташ наьха-хьа ди а деналаш.

Цуя тIехьагIа тхо хилар «Путь к коммунизму» яхача колхозе. Сом баьнаданарашца, коартол. Пламейийна хIама дика хинна укхаза. Тхо цига хинначча дийнахь паччахьалкхенга 750 тонн сом дIа а лаьхьа тIаийца социалистически лелхьарашца къахьегамхой.

Иштта хьалашка мара дIадоахкхалургдац хIара шера хьалъяь ца йоалаш дукхо шиолаш, кхыйола лоархIаме объекташ юсаш хиларг.

Из дий - хьоГ1 цун баьхьан? Тамаш я дале. Маьхьа деза долча хана шоттра тайп - тайпара баьнаданарашца хIама дар колхоза дарегашка. Иу хана кулгалхой ха сатотабаран паччахьалкхен план кхоачашъе. ТIаккха хIама баьнаданарашца массанахьа а хьадаьржад. Иу хана килограммах 80 кепиг дуьн хинна помидораш хIанз массанахьа — 10 кепигга я. ХIанз нахага 10 пачкаш йохкачуа заводашка кIуьйсаш паччахьалкхен плана кхоачашйча дукхагIа пайда боал колхоза.

Тхона хетачох бехктохкаме оза беза общественни декхарех бицбенна, садар хьалъашка кхычар-ж хина тIо бухбалар, яха чIила йоаь кулгалхой.

Иу тайпара кулгалхой дика баьзаш ба ерригача районе. Иштта дика довзаш да нар леладу цIена дооаца гIулаюхаш а. Цхьабакъа, царга хIама оалаш саг ван районе, республика кирта боахама министерстве. , «Консервпловдовощ» объединене.

Райони бригада: Л. ПЕТРАШИНА — районе «Комсомольски прожектора» штаба начальник; Ш. КАГИРОВ — «Знамя труда» газета болхно; А. ХАШИЕВ — тха соб. корр.

ДикагIвола производственник

«Грозненгро» районни энергетически управленне западни электрически сетий коллективе чIогIа доарххIанни дика вовзаяш ва Глуховв Михаил Иванович. БIаьхенсий долаша ба пун яхара никъ. Сийлахь - ша бохкха Даьлен тIом ца эгIаташа шерашка вай хьамсара Даьле лораеш майра, денал гойташ моастагIчунца кхъза тIом беш хилар из. Цудухьа дукха паччахьалкхен совгIаташ тайпана пунна тIом лаьттача шерашка.

ТIем тIа санна кхъьегача я дика болх барша белгалъяьна ва Михаил Иванович. 23 шу дилал хIанз ше болх беш волча коллективе но хьинаре кхъьега. Шофера - электромонтера декхараш ихоачашъеш ва из. Из аттз болх бан. Мичча хана электрически линей моллагIча участке найденна кхоачамбоацар дIадаккха ваха кийча хила веза из. Ший профессе дукха езача Михаил Иванович да даим кийча хулийт ше доал деш йоаь машина. Коллективе тох оал: «Нагахь Михаил Иванович лине каха вале сапаргIата хила маре везаш, хIама къчча шо ший хаинаъех дикеи дIадоахкхарга найденна кхоачамбоацараш».

Нахана безамеи Iимерзеи хилараш даьнна цун сий коллективе. Керттерча производственни балхал совгIа общественни баха тIа а хьинаре дакъа доал цо. Из ва Ленинскн районера депутат. Уж дехкараш і а даим цIенеи диззаш хоачашду цо.

СУРТА ТIА: шофер - электрик М. Глухов.

Х. СУРУДЖАНЦА
текстн сурти.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ПХЕЗЛАГIА ГУЛЬЯЬЧА ЛАНХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПХЕЛАГIА СЕССИ ХЬАЕЛЛАРАХ.

Нохч-ГIалгIай АССР пхезлагIа хьаелл. гульяьча Лаккехьарча Совета пхелагIа сесси тахан КПСС обкома политически просвещене ЦIагIа ГуйрийнА 10 сахьат дьлча Депутаташта регистраци еригьа ГуйрийнА 8 сахьат дьлча деза КПСС обкома политически просвещене ЦIагIа.

СОМ-ЭППАЗ ДУККХАГIА ГIЕРТАШЕ А...

РЕЙД

Дукха та йоаццаш Сунженски района Ленина цIерагIча колхозе хьалха хьабоалача дикагIйолча Iажий ши вагон яхьийтар Пермски областе. Iажаш рьаза хинна дIайIаьр.

— Мишта инйсеннаш из гIулаях, аьнна, шийга дьлча хаттара жоп а луш колхоза председателе нов. Маасалова аьлар: «Iажаш кхы бахьа моттиг яп тха. Райзагготконторага а Ассиновски консервни заводага а дь договораш да. Хьаьта уж рьаза хилларг хьалха хьабьанна Iажаш лакхача сортах дIаца. Цудухьа колхоза дукхагIа пайда хилийтараш оаха Пермски областе бальхIар...»

Ленина цIерагIча колхоза доалаьца 108 гектар сом ба. Ужк шера из дика хьийкъаб. Иштта да бальдаараш а. 1973 шера паччахьалкхенга 26 эзар центнер бальдаараш 2500 центнер сом йоаь социалистически деъкхараш тIаийдар колхозхоша. Из толамца кхоачашце дар йиш а я. Цхьабакъа, керда хьаьнна продукци Iаьдала дIаьч а да цун цох пайда бе гIертарах бахача накъа дIакхачийтар из.

Райзагготконтораца Ассиновски консервни заводан колхозашца дьль договораш кхоачашдан. ХIанз а дьлча уж а гIерт шоай Iаьдалаг Iа пайданагIа дар де. Из законана доаца гIулаюх чакхдакхкарга тайп-тайпара килопаалаш лелаю, харцо юнц, фунтагIа дь а поставщик техане гIерт.

— Бакъдий Iа Ленина цIерагIча колхозагара Iажаш хьа па яйдалга? — аьнна оаха шийга хаттар дича геттара цепьалар Ассиновски консервни завода директор поп. Руденко. — Ай тхо-м завода чакхъяьккха продукци йоаццаш лагIа. Этар тоънзде а соми бальдаараш хьапаргда оаха.

Из директора хоза къамаьл дар.

Хаинаъа хьабаьккха, цхьакха ай доаца сом дIайидан директора. Уж ишшта дика хIанз дукхагIа мах бала а ма безий цох. Руденко хьеж сом лаьтта Iобожарга. ТIаккха цун мах дохлу. Хьаххарча сортах хилан. Хьаьта заводе кийчьо компот а кхыйола сомий продукци а лаккхача сортах IаччуеI цо. Из цо ужк шера хьалха деш дан.

...Делкъал тIехьагIа дIакхалъар тхо ХI парт.секза цIерагIча колхозе. Конторе тхоишта элуп ваза саг ца а хоразвь машина дIа а хьа а лийкха нов. Василенкос кулгалеча комсаин бальдаараш лелладеча бригаде дахар тхо. Колхозеле хьалхле делаеш, тIаийца декхарваш техничиеш хьайоагIа нов. Василенко бонгала. ЙйслагIча шиолаеча хходамбега шера паччахьалкхенга бальдаараш 5000 центнер бохка эшнаь лелиа къаьсташ да бригада, цIенаш. ХьукхIамо дог гIоздоах цар таханг. 21 августе тIаьхьочаш паччахьалкхенга 220 тонн бальдаараш тохка маьIхьалхьанна бригада. ТIаьхьа хIанз а 300 тонн бальдаараш тохка маьIхьалхьанна бригада. Уж хIанз шоллагIа чуначаш я. Цхьабаьккха лаьнначаш хьа па лелхьарга 100 тонн совгIа помидораш техлаш. Из бригада бехк белаш а дац. Бехк ба колхоза кулгалхой. Ши-кхо шу да колхозе помидорех пульта йоаккхаш лаьнна потенни линна йола. Дерригача цо боаь беш хилча дийнахь йисча 30 тонн помидораш чакхъяьха ниж ба цун. ХIаьта лиии еха ца латташ наьха-хьа ди а деналаш.

Цуя тIехьагIа тхо хилар «Путь к коммунизму» яхача колхозе. Сом баьнаданарашца, коартол. Пламейийна хIама дика хинна укхаза. Тхо цига хинначча дийнахь паччахьалкхенга 750 тонн сом дIа а лаьхьа тIаийца социалистически лелхьарашца къахьегамхой.

Иштта хьалашка мара дIадоахкхалургдац хIара шера хьалъяь ца йоалаш дукхо шиолаш, кхыйола лоархIаме объекташ юсаш хиларг.

Из дий - хьоГ1 цун баьхьан? Тамаш я дале. Маьхьа деза долча хана шоттра тайп - тайпара баьнаданарашца хIама дар колхоза дарегашка. Иу хана кулгалхой ха сатотабаран паччахьалкхен план кхоачашъе. ТIаккха хIама баьнаданарашца массанахьа а хьадаьржад. Иу хана килограммах 80 кепиг дуьн хинна помидораш хIанз массанахьа — 10 кепигга я. ХIанз нахага 10 пачкаш йохкачуа заводашка кIуьйсаш паччахьалкхен плана кхоачашйча дукхагIа пайда боал колхоза.

Тхона хетачох бехктохкаме оза беза общественни декхарех бицбенна, садар хьалъашка кхычар-ж хина тIо бухбалар, яха чIила йоаь кулгалхой.

Иу тайпара кулгалхой дика баьзаш ба ерригача районе. Иштта дика довзаш да нар леладу цIена дооаца гIулаюхаш а. Цхьабакъа, царга хIама оалаш саг ван районе, республика кирта боахама министерстве. , «Консервпловдовощ» объединене.

Райони бригада: Л. ПЕТРАШИНА — районе «Комсомольски прожектора» штаба начальник; Ш. КАГИРОВ — «Знамя труда» газета болхно; А. ХАШИЕВ — тха соб. корр.

КОММУНИСТИЙ ДЕГ ТІА БОДА НИКЪ

ХІара коммунистана къаьстъкъаста собеседованаш яр, бакъдар аьлча, керда гІулакх дац. Масала, партпрганизаце секретара коммунистана къамаьл дар тарлу пун партийни поручени дуча хана е партсобрание, партийни дешара занятеншка е из балха волча, ишшта кхича моттигашка а.

ХІаьта таханаскъа юкна безам бар шиъ тайнара, хІара коммунистана къаьстъкъа ю собеседованеш в. Партийни документаш хуьца долладаьча хана деш бинзе найда я эпаш партийни балха тІоаргІъенна дІаэттаб из форма.

Цу тайпара беседаш эгара хьалха партена хьалхашка цхьаьна тайпара гІалаташ далийтача коммунистацца ю. Партийни организацце шийтара хьадехар фуд а хоьш, коммунисто пайда а эпаш чакхъоьл уж. Коммуниста балха тІе вахар хинна гІалаташ хІара-хара, общественни вахарера пун хьинар айдар дика новкъосташ ду-шар. ХІара коммунистана къаьст - къаьста собеседованеш яр гІулакх мишта латт хьожарга вай города йоккхагІа болча предприяте — «Чечнигстройтранса» производственно - автотранспортни объединце партийни организаце.

Уьш объединце парторганизаце учете латтаи 300 коммунист ва. Партийни документаш хуьлара балх чекхъа кастаул дІабаллаьргбоалаш бепе а, парткомо белгал е балха кьоастабаьб къаьстъкъаста собеседованеш е лаьрхІа коммунистан. Уж собеседованеш яр гІулакх чекхъа ХІуьнахь гІулакхаша толдеш да. Хьалха хуллаш хинна собеседованеш цхьаьна кхочамбоапараш гучадаьлча, уж тІехьа лаьца йинш йоацаш хилча, мара ший. Хьаьта хІапо хІарамена къаьст - къаьста собеседованеш яра цаьн оттаю, хьалхе а хоп коммуниста ше отчет ида кийчаьна пезилга.

Обьединене оттаьяьна. планах ХІара кхоаллаЧа коммунистана лаьуьгІа лаьрхІа. ТІекъаноа хетаьала тарлу ма духха - ба уьк парторганизаце шолаг гІулакхаш кхочашш да цаьн бола коммунистан, аьина. Ишта из деше сеина бех уж партийн организаце беседаш е? Из ишта дац. Беседе коммунист вехар гІулакх тайпатайнара хила тарлу. Масала, ийлеьу болх лика бойл а общественни вахаре дакъа на лоаиш коммунистан, е шолг дешара а, политически знаней а боарам дакъа ца беш бараш.

№ 3 йолча гараж-финпала парторганизаце учете латт 60 коммунист. Цаьрех 29 сагаш хІараиена къаьст-къаьста ешш собеседованеш ьыйбеседаш еча хана, масала, коммунист Голлырев шиЙ производственни эдланеш кхочашъьш ваш-ъыпа ийлаьр. Шийна ыыпа критикана дуьхьала ваьар из, цхьаьнакъа цун балха гІулакх а дацар кхы эрсдолаьлар. ДІатахкача гучадаьлар цо болх беш хинна машина капитальни ремонт е еъаш йолта. Дуккхаза дийлаьар вов. Годлырева из гІулакх, бакъда ца цо яхачунга лаДуьгІаш саг хІаллар. Уьш хьале ийлеьеш из шиЙ балха рабьа волаш, е общественни балха дакъа лацара тІера хилаьар. Из гІулакх шийна лайъеча парторганизаце секретара нов. Кхоалаьса де ваьар лар ъыпашена йоагІаш йолта ремонт ййтъара. ХІаьта парторганизаце моакъастал дъь шофер духха ха ялалеъъа шиЙ заданеш кхочашъе а ваьлар, общественни балха юстара а вуьлаьлар.

Собеседованеи еча хана гучадаьлар ыхьаболча коммунисташа па йоагІаш дуккха партийн поручевеш телагга, шоллаггбаран общественни балха кхочашъе ялалла дакъа лоаиш боацилора. Цу тайпара долла кхоачамбоапараш духха дар обьединене керттерча базе. Уьк-за чете латтача 78 коммунистехь кандидатеи кхоаллаЧа дакъа партийн поручеиеш йолиш бацар. Общественни балха тІера боацаре яьарашна къаьст-къаьста къамаьл дан! Пахайтта маселлочу гІулакха коммунист хьалха латтан хила веанлга. ХІаьта ду автобазе партийни поручеии йоацаш коммунист вац.

ХІара коммунистана къаьстъкъаста ева собеседованеи боала пайда хъьхьокъан ыхьаьхьа масел лоаладаергда вай. Беринга мехка йовзаш я Грозненски химкомбинат. ТІехьарча 10 шера социалистически яхье хьалха латташ хьайоагІа из. ХІаьта цига а юкъ-юкъе ийлеьу цхьаьолча участканга, цекапа тІаийца декхараш кхоачаш па деш моттиг, Масала, ыхьа за яр коммунист Гей керте латта центральни ремонтно - механически цех тІехьаоаеш. Цунна къамаьл дахьа парткома секретара нов. Космина гучадаьлар планаш кхоачаш па яр бакъьан малагІа да. Хьалха хьинаре общественни балха дакъа лоаиш, шиЙ болх дика боьзаш хинна цеха начальник, инженер Гей тІехьагІа шекъьела вальар йокъкхача цех коллектива шийна культадлуургхиларх. Цун гІалат дар шийна из хоьо оаш болча спецнаастацца дІа па хаттар, коммунисташ шийна новкъосташ де оаоцаеІ па бахар. Цу гІалаташта теркам тІа а бохийташ къамаьл дир парткома секретара. ТІехьаоса цех хьалха яккхара оарцагІъяьхар цеха партийнин, профсоюзаьин, комсомольскьи организацеп. Духха ха яладеъъа шиЙ план кхоачашъе йолаеларг цех фуд.

Парткоч шиЙ хаиначъа оарцагІъяьхарх ишшта пайда баьлар коммуниста Гейна, а, еррига производстваца а.

Хьаьгага йохчийн гІалгІайн къамех болча коммуниста кІеиига ешар бахача пача Ималпопулярни, политически, атеистически темах хьалха лецеш. Партийни организацеша шоашта бецеаш яьчул. ТІехьагІа духхага сено баьиьаб уж лекиеш.

Ишшта, «Мюридизм — Похч-ГІалгІай мехка» яхь лекиеш сиина па № 11 преподавателе директора заместитель нов. Мержоев. № 3 йолча горбольницера зоро нов. Дахьалъгова «Медицинан дакъа». Старопромысловски района судхочо нов. Магомадова «Къарахь молачарца дира къовсам доаттабаран дола керда закоп», ишшта кхыча темаеу лаьца лецеш ешаш бе.

ХІара коммунистана къаьстъкъаста еча беседаша хьагойт парторганизаце учете латтача коммунистаиа КПСС Программа а, Устава а дІадекараш ишшта кхоачашъу, гучадоах дола кхоачамбоапараш. Яьча собеседованеЙ учет лелаю. Собеседованаш хьанца ыый, дийлаю малагІа доаи лар тІаяьлу пу гІулакха лелаДеча журнала тІа, е тетрада тІа. БеседаЙ итогашка хьежжа парторганизаце секреташа гучадаьлча кхоачамбоапараш а, тІехьахьоаьлча пхьа ыыкъаш белгал а доахаш план оттаю, уж дІадакъара тІаъьхьажа доаттабу.

Партийни документаш хуьца долладаьча хана деш Грозиенски городской парторганизаце гІолла собеседованеш ыый 7 эзар коммунистаца. Вешта аьлча партучете латтача хІара яьлийтаргІъяьхарх дІайІаг партийни поручеии цо ишшта кхоачашъо хьожаш.

Документаш хуьца парторганизаеци кийчъьлдарга хьожаш парткома секретаран юкъе а болиш хинача совещане а, КПСС горкома бюрос а дийлаЙ беседаш чакхъьхъара практикаха лаьца деиеш

Беседаш еча лолл гІалаташ белгалдаьлда. Из па беринга коммунисташ юкъе а оаш беседаш чакхъьхъа цхьаьолча партийн организацеш гІертигга. Цъькъа а белгалдоахьх аз: беседаш е вехаеча партена хьалхашка бехке вар, белгала хатта тІама дар.

Беседаш хила еза коммуниста дерриг вехар гойтаеи. Дуьна дезе коммунисто болх мишта бу, лаьца лоаиш ший общественни вахаре юкъе, кагнрхой. ший дезаЙ коммунистически кхетам болаш хьалхжебаеа цо дер фуд.

Парткома секретара беседа е кийчъьча хаиа ха леза ше къамаьл де вехачун вахарах лаьца дерриг гІулакхаш. Пайдине дурга ца беседа еча хана къамаьл дезаЙ дуьнечоч шоайла хетташ а, безаме а хуьл.

ТІегІата кийчъьн чакхъьхъкхача собеседоване йинш хулийт коммунисте дар тІа бола ишъ декараш йоагІаеш пятилетка декларацеи хоачашъоча цун хьинар айде.

В. ЛАВРИНЕНКО,
КПСС Грозненски горкома организационно - партийни балха отдела заведующе заместитель.

БОЛХ ЛАЬГІБАЛИЙТАЦ

КПСС ЦК майски (1972 ш.) Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева белгалдьыкхар партийни документаш хуьцара принципиальни маІан долаш парте ший муІтарани чоаргІдара чоагІа лоархІам болаш гІулакх хилар.

Пленумо партийни организацешта хьалхашка оттадьыча дехкарашка хьежжа апрель беттан денз партийни документаш хуьцара болх беш а г. Грозне Ленински районни партийни организаци а.

Цу районера 242 юхьхьанцара партийни организаци шиЙ хиначъа партийни документаш хуьцара кийчо е долаелар. Къьстта цу лоархІамеча гІулакха де мел дезар дъь дика кийчъьлар «Грознефть» объединене, «Грозгеофизика» треста, «Красный молот» завода, шийбо - производственни объединене партийни организаце.

Партийни документаш кхы а хуьца кийчъуш мара бозднча хана хьежар уж хІара коммуниста партийни поручеии ишшта кхоачашъо, из общественни вахаре хьинаре дакъа лоаиш ший, хьалхаъуш ноагІа тІекъе коммунистически кхетам болаш хьалхжера дер фуд.

Парте Уставо дІадехар доагІача тайпара а, дизза а кхоачаш па дечуш, гІалат ваьлначуьца собеседованеи йоаг, партийни собранешка цар отчеташка лаДуьгІар. ХІара коммуниста къьстъкъаста собеседованеи еш гучадоалар коммунисто ший дехкараш дизза кхоачаш па дар малагІа баьлаиаш да, уж дІадоахарлола наькъаш белгалде йинш лучлитар.

Партийни документаш хуьцара кийчо яра болх чакхбаьлча ' берриа коммунисташ ВІашаГІехха партийни собрани ю. Цига къьстадц документаш хуьцара де мел доагІар дъь дий. Ишшта йинза ца кийчо яьчул тІехьагІа партие райкомага хоам бу юхьхьанцара партийн организацеша шоаш кийча хилараз.

Лениискн районни партийни организаце партийни документаш хуьца доладир 1 апреле. Хьалхе дика кийчо яь хиннача 36 юхьхьанцарча партийн организацешка уЗаиъле партийни документаш хийиаг. Лениина деза сибат тІадола партийни билеташ хьайиаг 3080 коммунисто.

Партийни документаш хуьцара кийчо яр гІулакх доагІача тайпара лелаш цхьаьолча хьхьанцарча партийни организацешка. Масала, из болх мела лел СМУ-5 индлошка комбината партийни организацешка. Цу парторганизацей коммунисташ шиЙ хаиначъа партийни собранешка аьлп, партийни документаш хуьцара эшш дола фотокарточкаш, кхидола документаш хаиначъ хьа па луча пар цхьаьолча коммунистана тІехьаоаеш из доархІаме гІулакх.

Пийса дан партийни документаш хийца дамначуг - тІехьагІа партийни организацеша беш бола бола болх беш а г. Грозне Ленински районни партийни организаци а.

Документаш хуьцара хана производстве, общественни вахаре хьинар айдена къьстъкъаста бар коммунистаи, парте боацараита дам хьоаьи тетар пар. Масеи, «Грозиефть» объединене беррига болхлой коммунисташа цхьана творчески къьстъкъаста хьоагІа лаДеча пятилетка хоачашъо, хоадамбечий шера планаш кхоачашъера. Дукха ха йоаццаи цу объединене коммунистана керда партийн билеташ хьайиаг. Уж хьайиа парте райкомера доагІача шоай новкъосташа духьолбаха ловца боаккхаи хІара парте боацараи. Уж дикоица бутъца хьачъоаалача лоуург лъьлтехар, хІара коммуниста, лаьрхІа гвоздика яха цІе ойза чудагІаш ваза а оттайр.

Цу масало хьахьокх коммунистей а парте боапарий а бартцхьоагІо чоагІа хилар, парте хьалхапка оттадьы декхараш кхоачаиде уж кийча хилар.

Коммунист яха цІе лаьца лоаттаера бел бола болх дІаэо йодача хаиа а лъьГбалийта йинш ии. Цу деша тІадерадьы хила деза партийн документаш хуьцара хІиз чакдоаха дерриг гІулакхаш.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

СУРТА ТІА: (ьытъьъара ьрдеъьа) КПСС Лениискн районна секретарь А. И. Варибрус № 10 йолча дІа-ъьа лелача механизированни колонна сьесара В. Г. Иванченкона партбилет дІалуш ва.

И. ПЛИЕВА сурт.

СВЕКЛАНА — ЙИЗЗА ЙОАККХО

Шекара свекла лелаерий республикански совещанера

Уьк денонка Шаьла районин центре шекара свекла лелаерий республикански совещани хилар. Совещане дакъа лоаиш бар свекла лелаеча боахамий кулгалхой, специалисташ, хьалха латтараш.

Совещани хьайиаллар КПСС Похч-ГІалгІай обкома шоллагІча секретара **М. Ш. Баматриреева**. Шекара свекла хаиначъа чуэпара а из чакхъьккхара а де дезачох доклад йир республика Министрий Совета председателя хьалхарча заместителеа **С. Н. Кожуховске.**

Совещане къамаьл дир, «Сельхозтехника» республикански обьединене начальника **И. Ананесова**, Похч-ГІалгІай шекара заводе директора **нов. Расуева**, Малгобекски района «Нигушский» совхоза директора **А. Гетогажева**, Шалиискн района «Шалиискнй» совхоза звеньеводе нов. **Исаева**, Гудермеески района «Октябра 40 шоу» яхача колхоза председателеа **У. Окмаева**, Шалиискн района Куйбышева цІерагІча колхоза председателеа **Х. Багашева.**

Совещане дакъа лаьларша раьза хинна тІайпара Похч-ГІалгІайчен шекара свекла лелаерашка дах хьаийарал.

ЛОАРХІАМЕ ТЕХНИЧЕСКИ КУЛЬТУРА

Докладчиио а къамаьл дьарша а белгалдьыкхар ХІара шера шекара свекла хьуькъас вай республике еррига тороиаш йолта. ИъьаЬолу, царех доагІача тайпара пайда эшш пацйича. Из бахьан долаш яйслагІча пятилетка хьалхарча шин шера хьа па ноаккхаш йиСай шоолтъкъ кхоЙтт езаар тоии шера свекла.

Из ийделаеиа Шалиискн, Урус-Мартаиовски, Гудермеески районий боахамий кулгалхоша, тайй-тайпара бахьанаш а лелаш, шекара свекла кІеиигагІа дІаерех, из во хьувькъарех.

Масала, уьк Шалиискн района совхозаи 2320 гектара тІа свекла дІае еэаш яр, тІаьъта дІайййра 2265 гектар, царех чуэпе йиш яраи 2150 гектар мара яп. Цу тайпара хьал да кхича райоиашка а.

Из бахьан долаш 1973 шера республике иЙс эзар гектара тІа свекла дІае еэача дІайййнар 211 гектар кІеиигагІа.

Шекара свекла лелаеча къьстта во вІашгІехьдьыкхад Шалиискн района «Джалка» совхозе. ПланагІа уьк шера 1025 гектар тІа свекла дІаелаеча, фактически эзар гектар гІулакх тІара. 795 гектар мара яи. Шекара свекла лелаяра боагІача беспа кІеиигагІа. Цаьрех 67 процент дукхахча кхоча боахамашца а. Масала, 1972 шера шекара дехкарий лъьтан хІара гектара тІара «Гудермеескнй» совхозе 67 центнер мара яьккхазар, хІаьта свекла йоккхера цаьрех 37 процент хьоачийр. ГІулакхаш «хуьцаденнадан уьк шера а.

Совещане дуьлар 1973 шера из лоархІаме техиически культура хьувькъара соахха лела шекара свекла лелаерап оарцагІбаьиьаб, яхаш. Деррига боахамашка хІапа дац аьина кІоарга зибь аьхар, хаиначъа вІашгІехьхар эненш, парна лъьта а техиика а тІачІоагІйир. Цъьлолча боахамашца органически а минерални а удобрешш кІаеар свекла дІаюьрнола ча хъашка.

Дукхагідолча боахамашка бІаьстан юхье лъьтанна мамогта дукхагІа тІодлал соналярш оасар дІадакъаран тІадерзалъь балхаш дир. Лолаича хаиа дІабойра свекла. Хьийга хьа зехьа довиэар. «Массанахча а дика хьатІаьклар из.

Шекара свекла лелаеча дукхагІа долча хьалхаша дерриг-гІулакх йир цу маьлерча культурана; хаиихьа механизпоованни шаровка йир, ийлхйир, оасар йир, удобреннша подкормка йир, хий диллар.

Дукккача боахамашка, бригадаика, звеньяшка оасарах цІена я хІапз свекла. Шекара свекла дикача хьа-ла Урус-Мартановски района Мичурина цІерагІчен «Гойтинский» яхачеи совхозашка, Шалиискн района колхозашка, Гудермеески района «Октября 40 шоу», «Кавказ», «дружба» яхача колхозашка. Цу боазамашка свекланна шоссе хий диллад, лазар хкетаргдапаан молхаш техай, хетаргахь гектара тІа 350 центнерал кІеиигагІа яргьяи.

Шекара свекла лелаеча цІенхаитта хоачамбоапар да юртбоахама министерстве, совхозий республикански объединене, парте райкомашеи райгорисполкомашеи, колхозийи совхозий культурхоша свекла лелаяра балхаитта механизацеи во бе хилар. Из культура Кхеста а чуэпара а хІапз а тІехьа духха балхаш да вІалла механизацеи яиза.

Совещане белгал мадаккхара, «Сельхозтехника» республикански объединене доагІаи дола иохкъостал дац шекара свеклана гІулакх деча а из чуэпача а деш долча халача балхаита механизаци яра.

Из бахьан долаш 1972 шера совхозашка кІеича свекла цІена центнерга 3 сомп 42 кепиги дІадахар, планагІа 2 сомп 57 кепиги дІаэар ца доагІача. Вешта аьлча, ца пайдане культура сооаяка совхозашта 99 эзар сом эе йир. Из бахьан болхий культурхошп, спецпадиеташа паччахьалкеп планаш заданеши кхоачашъера хьалхара бехктокхам мелбалийтара.

Республике уьк тІехьарча церанка кІеиигагІа йоакъо е бакъдар шекара свекла кхераиа. Цхьаьна бахьан а дошап дукккача боахамашка кІеиигагІа дІаюь из. Техиаю агротехника а технологи а, удобреннша - лаьттан хьанадан. Лерттіа теркам тІабахийтан свекла лелаерий болх вІашгІехьбаккхара. Цхьаьнара цар мораль-пин материальни бесам совбдкхара.

Цхьаьолча колхозийи совхозийи кулгалхошца агротехника товара а свекла чуэпа ха лоаццяра а ду оаха яхаи кІеиигагІа дІае бабиибо из культура. Цхьаьбакъда, практнко хьалхенхад из пайдане хІара доаиилгга.

Уьк тайпара факт йоалайир совещане. ЙлхлагІа шу да Шалиискн района «Джалка» совхозе свекла кІеиигагІа дІаюь, цо паччахьалкхеп планаш кхоачаш па ю. Масала, 1972 шера шекара свекла йоккхара план 63 процент мара кхоачашъпяр уххаза. Цу боаламе маьха эгтара езагІа я свекла — центнерга 3 сомп 64 кепиги дІадодя. Из бахьан долаш совхозе 54 эзар сом эе хилар совхка. Цу тайпара хьад да Урус-Мартановски Гудермеескнй райоиий цхьаьолча совхозашка а.

КЕРТТЕРДАР — СВЕКЛА СИХА А ДИКА А ЧУЭПАР

ХІапз эгтара бехктокхаечегІоьла ха хьалгІаотгап латт свекла лелаеранта. Сентябрь бетта дьалхарий деношка из культура чуэпа боладу юртбоахама кхъьксамхой. Из болх дика чакхбаккхарах тІейпа да свекла лелаеранца тІаьийпа социалнстически декхараш кхоачашдар. Уьк шера хІара гектара тІара 210 центнер чуэпа, 190 эзар тонн яккха а царех 180 эзар тонн яккха а царех 180 эзар тонн паччахьалкхоага йоакъа а дош деииад республика свекла лелаераша. Из декхар кхоаллаДулургдолаш ла. ХІапа аьлча уьк шера свекла дика хиннаЙ.

Совещане белгал мадаккхара, свекла сапна декабрь беттара кхаччалпа а тІехьалаккха йиш яп свекла чуэпйра. Цу гІулакха цхьаьолча дакъе бекке я шекара завод а. Уьххьа бІеза я яхаи дуккха свекла тІерайоах, цо зе ду боахамашта. Из бахьан долаш из пайдане техиически культура хьа дукха тера хьаи колхозиаш совхозаши. Масала, дІадакъара шера цу тайпара 2,5 эзар тонн свекла заводе дІачулар - боахамаша, шоь парна 16,6 эзар сом зе хилар. Кондиционни боаца свекла эгтара дукхагІа дІелар «Лермонтовскнй» совхозо — 578 тонн, «Гойтинскнй» — 269 тонн, Гудермески района «Октября 40 шоу» яхача колхозо — 323 тонн.

Соадха дукхха мотгиган ийбьъешш аьлка улла свекла кхаишкара дІа па хьош кІиран лоахаи. Из хиннад транспортах лерттІа пайда па эпаран, шекара заводо болх во барах.

Цудухьа юртбоахама продукцеига хьежача инспекце боаллоца ыахаддаи тІаьлхьам лоаттабе беза шекара заводе лъьклухьа свекла тІачуэпитта а из чакхбаккхара ха дика хьувькъара соахха лела шекара свекла сиха а па йойтаи я чуэпара дерриг цІеиаи оарцагІдахар. Партте райкомий, юртбоахама районна производственни управленей, боахамий кулгалхой, специалистий, партийни организацей, беррига механизаторий, шоферий, свекла лелаерий сийлеи декхар да из

М. МУСИЕВ,

Дешара керда шу долалуш

ЛЕНИНГРАД, Август. «Светоч яхача Къаьсттана. ЦІена Байракха орден лелаеча фабрика боахлоитта эгтара халагІа болча бутт ба. Цу бетта дешархошта лаьрхІа 12 милнион гаррта тайпайпара тетралаш кийчъу предприяте коллективо.

СУРТА ТІА: тетралаш кийчъеча цеха боахло комсомолка, Соколова Татьана кийчъеча продукцеца.

Ю. СЕЛИНСКЕ сурт. ТАСС фотохроника.

СЕЛХАНЧУЛ ДИКАГІА

Ма ярад да-кх уьк чу бахаргбарий аллад хоза да Похч-ГІалгІай АССР заслуженни гІишлоохочун Чечоев Ипадыкий Абдул-Хьамида бригада хьалду цІеноша.

Бригада хІиъа тІехьажа монтажни балхаш деш я «Центральни рынок» чкачеи «Минутка» яхачеи оагІорахка хьалдеча цІеноша.

Къаьгегама ЦІеча Байракха орден лелаеча горсовета депутата, КПСС членалла кандидата Чечоева бригаде ткъаь пхиттта саг ва. Управлене яьржача социалистически яхье хьаяхе дІа па хеташ баргтайна къаьгегаш ба уж.

Бригада хІара болхлоча кхъчун болх шийх тийна болга кхета а деш 140 процентал лоаиаГІа хилйтаи хьоачашъо лен деш норма. Чоагіа теркам тІабохийт бригада ашшкаетон, белал, кхиЙлола материалаш ихойбеш дІаахийтара, хІапз бригада хьалдеча хІара цІенах 400 сом пайда кул. Цунах 200 сом хьуькъал кдолъча материалех хул.

Дика вІашгІехьхьаккха лелаю бригаде социалистически яхь. Лаьрхіа долча доска тІа хьалхох итогаш, белгалбоах котбаьнпараш. Къаьгегамцара безам сообоаиЙ керда аккордно-премиальни системагІа алапи телаго а.

Тайп-тайпара къамех бола нах ба бригаде цхьана къаьгегаш. Духхьал ух шера керда цІеноша ца буса, эпшача царна тІо а деш къаьъег цо.

Бригадаи дика къаьгегарал совгІа дика са а лоІ Каст-каста худ гІишлоопъеран вай. Дахьеп тайп-тайпарча городаика, езаа моттигашка бахе.

Ух ийделагІча пятилетка хьоалагІча, хоадамбечи шера план ханал хьалха хоачашъера доккхий декларацеи гІаийнад цар: балха овсарле хІара болхлочун 140 процент лохагІа ца хилийта, балха цхьаьнакъа хатар, прогулап, ца хилийта, зеьла ха йоаьр юкъера дІадакъара, бригада хІара сага квалнфикапи лаккъе. ХІапз бригада къаьгегаш я «Селханчул дикагІа болх берга тахан» яхача девизагІа.

Р. ЯНДИЕВА.

«СЕРДАЛО»
2 оагІ. 23 август, 1973 шу.

ХАЛКЪА ЭША ТОВАРАШ—ДУКХАГІА

Шерагара шерага дукхагІа дул. ГІ. Ахриева цІерагІча Назранов-ски «Электроинструмент» заводе аракепа халкъа эшаш довагаш дикагІйола образецаш хІоаран тарра хІоагІа могавЬ. Ер шу чакхдаллалехьа духьнаха уж изделеи 63 эзарига кхоачаш ара а хиша мазкала боахарчаш. Уьх шера бІаьча нахага 10 эзар электросверлильни машина боаха лаьрхІал завода коллектив-во.

Сборочни цехерча халкъа эша товараш а аракепа участкана керте лаьт опытни мастер Оздоев Ваш. Цунах Хіара сменагІа нормаш 128 — 137 процент кхоачаш а еш ер электросверлильни машина-сборщикаш Сагова Забайдата, Цороева Марема, Сулгурова Насыпхана. Хіара сменагІа 300-нега кхоачаш электросверлильни ма-шинаш а раделош хьанна. Уьх шера ер электросверлильни машинаш 53423 я.

Аракепа продукци а уьх тІехьаьжа халкъа хапа дикагІа хинай. Масала, ИЭ-1013. ИЭ-1031 яхараш саяна йола изделеш СССР Министра Кьабдаседа - Кавказа павильоно халкъа эшача товарий дикагІйола образецаш хІоаран тарра хІоагІа могавЬ. Ер шу чакхдаллалехьа духьнаха уж изделеш 63 эзарига кхоачаш ара а хиша мазкала боахарчаш. Уьх шера бІаьча нахага 10 эзар электросверлильни машина боаха лаьрхІал завода коллектив-во.

Сборочни цехерча халкъа эша товараш а аракепа участкана керте лаьт опытни мастер Оздоев Ваш. Цунах Хіара сменагІа нормаш 128 — 137 процент кхоачаш а еш ер электросверлильни машина-сборщикаш Сагова Забайдата, Цороева Марема, Сулгурова Насыпхана. Хіара сменагІа 300-нега кхоачаш электросверлильни ма-шинаш а раделош хьанна. Уьх шера ер электросверлильни машинаш 53423 я.

Аракепа продукци а уьх тІехьаьжа халкъа хапа дикагІа хинай. Масала, ИЭ-1013. ИЭ-1031 яхараш саяна йола изделеш СССР Министра Кьабдаседа - «Зоркинский» совхоза кхаш леладераш. Ялат дІачуйдйеча пунктехь 6640 тонн дикагІа дола ялат дІакхачийтад цар, цІанал совгІа пачхьхьалхенга 10 эзарш 360 тоннан ялат дохка даьрхІал.

Кьаьхьгама хьинар вйдара дика некъ ювхьстад ду лерттІа вІашТІехьбаьккха боча масенна ро-литически балло «Боевой листо-каш», «молнеш» аракеп совхозе.

Дика хьувкъалаьд Саратовски областе ялат. Шин миллион кептера тІара чуййиш ка бола ялат ьырда довьнад. ТІапйна хинчча социалистически декхарий чотах лаьрхІа дашна пачхьхьалхенга 1.100.000 тонн ялат дІачуледенна кхашкарча кхьаьсетамхошна.

Балаковски районе масанел хьалха пачхьхьалхенга ялат дохкара план кхоачашТІа баьлар ялат чуэнача. Хьалхе леладераша пе байрахьан, карара-кара тела вымпелаш тел.

Кьаьстта дика кхаькеР «Зоркинский» совхозга механизатора Иванов Николай (сурта тІа вар). ХІэнзе йнь эзар совгІа центнер ялат ьырда баьннад яз.

Ю. НАБАТОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДЕКХАРАШ КЪАЬГГА ДОВЗАШ ХИЛЧА...

Соалка а цул хьалхарча шера а кнеч-кеста цІенкашТа критика йора Ленина цІерагІча «Ленинский» колхоза кулгалхошТа. Нун бахьан дар хьайбай боахам тІехьабусаш хилар, цунгара хьалоларгІера — тІехьагІа кІеначуш хьлар. Кьаьстта эсала лелар шу-ра йоаккхилга. Бекка кІалхара бавла тІерташ тайп - таІпара баханаш доахар колхоза специалисташа. Дегта доахан дикага фух дац, доацар — кхоачам, болаш дац, концентрат-ца тобаш, болар, дац, концентрат-ца бекн дІатІабилла тІерташ хулар.

Да-м дар уж бахьанаш а, уж ца лаьрхІача а дергдинар, бакъда, кертера дар болх лерттІа вІаш-тІехьбаккха на хар, хьалхашка латта декхарш кхоачашдара нах оарцагІа баха ца хар дар.

Дахача шера тІехьъарча кварталеи уьх шера хьалхарча ах шеран хьайбай продукташ йоахилга элсамдаккха мехкара берригга хьайбаш леладераш тІаъехаш, парна юкъе шера социалистически яьь а йоаржъаьь дукхагІа дулх, шуьра, фуаш, кхыйола хьайбай продукташ яха уж оарцагІбоахан партен правительстваш баьча соцэмо цІенхашТа уйла мйтар колхоза кулгалхошка, берригга хьайбаш леладераша. Цар дика кхетадир болх тоабаш-та барбобашлга. Партийни комитета шерьаьча заседаие колхоза правлене членаша цхьабола хьайбаш леладераш тІа а бе-леш лаьрхІа дийца доахан ле-ладеча фермий балхах дола дош. Кьамьаьш дьрана дьдьса ка-бараш а на дуиаш, бобт тоабара доагІаш дола хоадлмбола деиган дийпар, дика предложе-ний йоалабир.

Эттара хьалха де деза ГІулах лаьрхІар колхоза хьайбаш леладеча болх дика вІашТІехьбаккха, нах боагІача таІпара оарцагІа баха довш бола наз, специалисташ цхьожабар, наха юкъера кхетама болх тоабергбола коммунисташ цига хьожабар. Ишта, боагІача таІпара дІаийбойр доярках, скотницкаш. ЛертІа болх бара тІерабоацараш, шин ГІулахка сагота а болаш колхоза ГІулахах дог лааш боацараш юстара бахьар. тоайир фермашкара учет.

Цул тІехьагІа сихха ГІулахаш хиларах тІадоагІача шера дукхха дукхагІа арахеца лерхІ тха заводе бытовь электросверлильни машинаш. 1974 шера уж арахеца-рьяь 4100 сома маьхь, уж хул 1973 шера арахІйдаеш 420 эзар сема маьхьа дукхагІа.

Цул совгІа халкъа эша товараш арахеца производство 1974 —1975 шера дегІайоалаяра комплексни гІаи оттаеш я тха заводе, цо то-ре хуьлйтарьча халкъа эша товараш дукхха дукхагІа арахеца. Цу заводна заводе хьаьлъерьча кедда цех. Цига электросверлильни ма-шинаш архивйна да Іеш алюминиевни пластамассовни изделеш грахепарьяь. Керттерча производстве хьаьулача отходех найда эша лерхІ цига.

Б. ГАГИЕВ,
ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода планово-экономически отдела начальник.

Доазол дехьара
политотдельский орган

ТХАКБА ШОЗЛАГІА ХЬАХИЛАР

Массехк шу хьалха Вьетнамера Тхакба духха барантта йовзаш йшар. Тьуенкуанген Йенбайи про-винцеІ доазол тІа доамашТен ли-стача джунглешТен юкъе наггахь мара саг ца кхоачаш улла дукъа оесиал бар из.

ХІанзара Тхакба — Демократически Вьетнама кердал экономически хьалхо сиивоа я. Уххаза Советски Союза тІехнически новкъостаЬен хьалъаьЬ Кьудбеъьеи - Малъбоаеи Але эгтара йоккхагІнарех йола гидроэлектростанци. Низага а йокхкалга а диллаЬа ваь энергетически гиганташка кхоачаш из еше а цуьч кхьь агрегатах хІаранге из 37 эзар киловатт а), цъьаБакъда Кьылбаседа Вьетнама. халкъа боахама из Іалъамата бокхха лоарХІам болаш и.

Пом а латтаи хала йоаччча ялна станци хьалъеш цоай вьетнамски доттагІашца оагІуа а бола болх беш хилар советски специалисташ. Лоапцача хаца хьалйир сиха довгІа ТІй яха хий дІакхъаЙла йокхха сунт. Советски инженераша кулгалаеш бетонни балхаш дир, оборудовани тоа а еш дІаоттайир.

ДІадахача шера 19 мае, ДРВ хьалхара президент Хо Ши Мин вьа ди дездеи эксплуатаце дІа-елар из станци. Цхьабакъда 10 июне Тхакба яхача ГЭС американски авиаце бомбаш чуйиттар. Меттаъьа йийтача фугасни бомбаша станци йохайир. Массехк шера хььдьар 40 минута хІалакдир...

Вьетнамски лаьтта машар эт-та ах шу дакъча Тхакба станце дьсьа йола 20 инженери специалисти СССР лаькерен юкъера спе-циальни дешар дийна чакхбаьлна ба. Цудуьъа тамаш а эш ухха-за хІара шоллагІча вьетнамаца юрсий мотт хар.

Станци сиха юхаметтоатторагІа торо хиидйтар электроэнергеца дика Іалашбарда совгІа, дукъха эзараш гектараи даьтта хий чу ца хьедийташ хІаДахираха, КЬьЬдседа Вьетнама ахархоита новкъостад дир тІехьъарча ах шера дика хьийка дуга чуэна.

ХІанз Тхакба ГЭС республика энергосистеме боккхача лоарХІаме я. Кьилбаседа Вьетнамо ерриг боккхача электроэнергех докхаГІдона лакъа цо ау.

Цхьабакъда, де доазш кхы а дукха да. Кхоалаг1а агрегат латтача машинни зала чу вьалча бІарг тІаотташ я: формагІа йоазе ваннка бетона куоьлла нйрча-яьла бодата арматураш. Кинга Іоакъах бьь хинца массехк бІаь кварднарий мегр. нер боацаш ба.

Кхоалаг1а агрегат хоаметтоаттагІурйдолаш яц, из ерриг а хувца еза.

Уьхаза вьетнамски доттагІанга новкъостала баьккаб советски спецнальнсташ. Царех цхьабараш станци хьалъеш дакъа дяыца ба. хІаьта хІаиз а хоадлмбола юхаттоаттагІ. хІаиз уж Вьетнаме. Ерригга станци юхаметтоаттагІара цхьана проект оттайир. хІаиз уж бахьан дІа а доладелл.

Тхо Тхакба долча хана цхьалоа балха дешаш дуьца баьккаЬ Уонгби яхача кхыча электростанцера советски спецналисташ.

Хонгойкан камен о у гольни а бассейна юхе улла йоахал луш йола йоккха электростанци, а СССР новкъостадца хььдьаь я. Цига а кьилбаседа Вьетнама энергосистема лоарХІамера дакъа юхаметтоаттагІча дакъа лоацаш ба советски спецналисташ.

Дикуьгера Гайолча гІайренаш та голаи етташ тайжжа, латтача водохранилища хин тІехе эттІаеш додар тха катер. Цу моттнигерча хозяча Іаламах, машар эттачуа тІехьагІа мехка хьалхаика этта-ча проблемех, ДРВ электроэнерги дІахо дегІайоалаяра йоккхийча перспектнех, цу дакъе Советски Союза дергдоача новкъостала дошлорХІамах лаьна кхамаьь хилар тха вьетнамски со-ветскин специалисташа. Духха ха йоацаш ДРВ партийно-пра-вительственни делегаци ССОР йолаш куьг яздача пььана яьча заявлене тІа тІом сецачуа тІехьа-гІа Вьетнама дечча советски эко-номически новкъостала керттерча пунктех цІаг ма йий йоккхий элек-тростанцеи хьалъеЬга. Черная яхача хи тІа энергетически гигант хьалъе проект оттаеш я.

...Тха «газнк» голаш сттача новкъа Ханое йодар. Тхакба гаьна тІехьайнсар. Цьхабакъда, дІа мел дахха иу бІаьхача новкъа тхона ГОРЬ электропереда лакха вольт йолча лине болата бІоагІий. Аиха пальмаш зина теха баианаши яглача лаккача гувиш тІа тІомла, сийрда-бьь-щара дуга кхай зІамина «Чегила-таш ядача готтача атагІенашка гІолла дІадолаш бІоагІий. Тхакба тох ерригача республике дІа-кхоач. Мехка столице Ханое, ме-таллургий городе Тхайнгуен, тек-стильщикий городе Намдйпь, рес-публике зІамнтеи йокккеи къьеа городацька йода из.

Хіаьта электроэнерги дукха эш. Тіемо яь чоиаш ерзеш ба мохк, ярда машара экономика хьалъе йоллаш ба из.

А. МИНЕЕВ,
ТАСС корреспондент.
Тхакба. — Ханой.

СОВЕТСКИЙ ЯПОНСКИЙ ІИЛМАХОЙ ДОТТАГІАЛ

«Пегасс» яха Іилман-тохкама кема, иех деш йола сахалинский Іилмакой лаборатори, йнлагІа Тихоокеанскин экспедицин чакхъ-ьинчуул тІехьагІа юха пІадийр-зад Карсакове. Лаьттан магнитнин гравитацнонни полнша тохкам оечь советски тохкамконца, геоло-логашца, гидрологашца цхьана цун борта тІа вар Токийски уни-верснтета профессор, форда геоло-логе дакъе специалист вола Ju-госи Аоки. Из дакъа доацаш вар Хоккайдо яхача ГІайренаш малхбалеьъа кІоарггача хи чурча лоамий бокъьамаш тІара драгашца хьалъьаька йола форда горин породаш Іомаеш ьъча эксперименташ.

«Пегас» японски портацца кхььчача хана, — дуьц экспеди-це кулгалхочо, геолого-минерадо-гически Іилмай кандидата Крас-ный Михаила, — тхо каст-каста вІашгІехьетар японски геофизи-кашца. Масала, Хакодатэ тхо хи-лар форда обсерваторин чкъьдрий институтера японски колдегашца цхьана оаха йийпар дІахо цхьана тохкамаш дара перспектнаш.

Дийцар дар «Пегасен» «Хакухо-Мару» яхача японски Іилман-тох-кама кемаи дакъа доацаш Охотс-ки форда тІа экспедицин вІаш-тІехьлара хьаьксхара дош. 1973 шера 28—29 октябре японски столице курьга советски гео-физикаша дакъа доацаш йола Тихий океана къьуба-малхбузен дакъа лоаттамен эволюцен де-шашта хетаь Іилман семинар.

Карл РЕНДЕЛЬ,
АПН корреспондент.

25 шу дахначуьл тІехьагІа юха-метгоаттанай регулярни СССР — США яха трансатлантически пас-сажирски линн. Из хьаййиллай 28 мае Ленинградера Бремерха-фене, Лондоне, Гавре ух у отташ Нью-Йорке додача «Михаил Ле-монтов» яхача теплоход. Лоаттаи-ча шу да, Іаизле а дукха рей-саш е кхийна, царна юкъе Ленин-градера Монреале пьр а йолаш, «Михаил Лермонтов» яца кол-фортабельни лайнер хи тІа хийца. Из теплоход дььд Советски Союза заказагІа Германски Демократи-чески Республике. Клотикагара киле кхаччаиа цун лаккаа 50 метр я, шорца—24 метр. йоахал — 176 метр. Лайнера каютаишка 700 пассажир чухни, кема тІа болх беш кинотеатр, тнкаш, спор-тинни площадкаш, музыкальни салонаш, ресторан, бараш, плава-тельни бассейн я. Хіара каюте бІаьхь ниьь бара тхьабарлаш-мел ваьа хІама долаш я, кондици-онери дийнаьара сердали йолаш я. Кема тІа 500 абонента даьрхІа телефонни подстанци, 500 кило-ватт мощность йола электростан-ци я. Ресторане да эрсий, кхыча союзни республикай кухне кнйч-дьь даар. Хіара сарайхь музы-кальни салоне кема художествен-ни самодеятельноста концерташ оттаеш.

Морякашта юкъе кІезига бац дахархой, музыканташ, илли-ларой.

Социалистически Къьхьегама Турпала Оганов Арам Михай-лович дугаш долча «Михаил Лермонтов» яхача кема цхьан бетча дукха азарш иилъ ниьь бакъ. Цу кулгалхочо я 300 сагьа-та командеи гІулахх деш йола персонаи. Цар цоай нна кхоачар ду пассажирашта ниьь бІаьха ца хетнйара.

Юха а «Михаил Лермонтов», керда, пассажирш хьа а нйца шнй аргІапп рейс ешш е керда хьа-йийлахь Ленингрид —Нью-Йорк — Ленингрид яхача лине тІа.

СУРГА ТІА: цІи хеза советски композитор Д. Д. Шостаковичн кема экнпажица вІацагІахетар. Ахта оагІорахьа — капитана хьалхара помещнин Г. И. Емель-янов.

А. КАТКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

АТЛАНТИСТИЙ «ТРОЯНСКИ ДЫ»

Дукха ха йнсаш кхерамзаеи вІаши ГІулахаш леладераи де-шашш дувнаш хуьрйоачу юкъара-европейски совещанне «роллегІа этап дІабоаннла. Доазол дехьара хьакхоачача хоамаша тешаа ну Малхбузени Малхбоаенн мехкий политически гІоозрашка ду лоар-хІамера событера «Іоагіа кийч-луш хилар.

Шоай тайпара кийчлу ду деи-га, иш бехача «шийлача тІемаь хог-уйлаиша болх бе Іемараш а. Шоашта хетар дувнаш кхерам тувсаш, хІаьта цкъаье йолаш йолча политически шаитажа йетоа-дех пайда эцйш, цунех хлакъаш-та юкъера кхоачаш «Іалъбалара духьала бараш фуиагІа дать а харцье гІерру Малхбузеи Европе тІа-тІа духхагІа га доахарап бола Советски Союзен социалн-стически сохружества яхча чех-нййе машаре пнициатнаш. «Сели-ханара ден» нах гІерт тайп-тай-пара общественни строй йола паччахьалкхенаш машаре ялйна яха йнш иа хиларех бола ца те-таш боаржбе. Бакъда, гуччаьха цун дузьала довзд бальш уж хІаиз, шудуьха паччахьалкхенаш-та юкъе хинчаца беркатера ту-цаиашта шуглара а деи Малхбо-зденца «торга политика» леладера могду дар.

Европе хьатІаэттай «маневриро-ваиеи, торгеи, лоіаи таханеи эра», — дІаккхйздир духха за йоашш ше кхамаьа деш НАТО генерадьни секретара Йозеф Лунса. Малхбузен политикашта хьехар ду цо из «фактора. терази-ме а ийца мара. Малхбоалнша кхамаьаш де йнш яц, яхаш. Лунса дагалаат юкъараверойски Совещане перспективаш на-тоацаита мишта ту аьнца дешара-шта цхьан тайпара кхетам бе-на парижски «Экю». «Юхьера а массадоа Іалъа тийша хурдда, къьастта аьлча, территориальни статус-ква нуьІарал дарца а до-лаш Іалъа. Цу тІехьа Іалъа ГІулах-на тІулаххашта мегтел (цу юкъа-ра европейски консультацеи ме-ханизм хоаШце а болх бе йола-ялнйта) кІезиг-дукха ишалга СССР кийч хилларан.

Хіаьта территориальни статус-квога диллача, исторе духха ха я цу къьхьъьа боагІаш бола соцам бьь. НАТО «дай» йолаш лухьлоа, цоллагІа дуьен тІом бальш долаш Европе хьахиннача доазошта муьІарал да лича яланэр Малхбузен правительствеш цоаш. Из пнсанаш «Іоагіа» мбІ дужкача дуьне хІаьккаита юкъер-на договораш. Кхоачам бе СССР-анен ГІНР-анен ФРГ дах договораш, хІаьта нштта Малх-бузен Берлинах йнъ оагІоно кь соглашенни дагахьа. Дувнаш оагІонй лорда тІа уьх тІехьъар-ча дана Европе ларна проблемаш цхьан кога тІа яхар санна бор, кхача лоарХІама да из къьаь доа-на ГІулах-ца тІулаш-та дага-рашта яюп луш чурвеаропейски ГІулахзаи дертІадахар, из доа-гІаш да берригача европейцаш хьаштанна.

Цхьабакъда Европа кхелшта керттерча лоарХІаме дола уж дешаш кхоастаде чоалхее дерз-делга духхьашка деладеш дац «Экю» санна долча нодаиеша. Юкъараевроиейски совещанне цхьаьхача этапа толам Малхбу-зене Малхбоалеча яь цхьа мол-лагІа уступка санна а лоарХІаш, «компенсацнеи» е йоах цар. Ма-лагІаш! Цар «Гуманнтарни» бьь яа сеаш хиннабоаб вІаши культурни ГІулахаш леладера дьь-гІен тІара.

Дамм культурни бувзамаш шерде гІерт Советски Союз. Цу поацнеи тІа къьмьаьш ду из юкъараевроиейски совещанеча а. Цхьабакъда культура дьь-къера бувзамаш тила деза пач-чахьалкхенай общественни си-стема «сеаш» дарца тІа, цоргех ялна йнш яц идеологически диверсеш-та ГІулаих ду гера. Шоай тайпа-на бодха лаьрхІа кхы а йоккха-га торонца хиннабоаб лерхІаш бола атлантически пропагандис-тски цудуьха бе духьала.

Шоашта юкъера ГІулахзаи де-лаьаь. Таи социалнзма механш. Цар кьовсий доаттабу къььъьата юкъе мацар хІлийтарах цхьа ГІулахзаи леладараи тІеъьа. Цхьабакъда культурни бувзамаш шерде «коммунизмана ГІулахх Іотоїадде» гІертара да яхарашта духьала бе уж.

Керттера лоарХІамера дешаш кхоастадара ГІулахха тІара шер-рача политически общественни гІоозрай термам юстара бакхха ош йола атлантически аргІанара мангар я уж тІехьъарча хана Малхбузень «культурни дешашта» гонаьа болабена пропагандистски кегар. Духььаь цар алара керт керт малхбузен пресса белг-ладара дакъа совещане къьадарча этапа этогаш Іотоїе, Европенча механнта кнкъера ГІулахзаи лор-ГІулахзара болча керттера цкъьт тІара цун доакъашхой база. Цхьабакъда тІехь-тІехьаІа хала-гІа уьх мооспартнаша «шоай хаоттане оттабе. Адамеи вахара тоай-тайпара доакъошца машарн цхьана ГІулахзаи леладеЬеи вІашТІехьлакхха ГІертара берри-гача европейаца дІадех Хелсинке яь итогаш дІахо Іоагіехьеп-гея дегІабалаелгеп. Цунца цхьа-на, НАТО штаб-квартире багІа-рашта ловраш санна а доашш, культурни хуьцамаш долга а.

Л. МИЛОВАНОВ,
(АПН).

«СЕРДАЛО»
3-гІа оагІ. 28 август, 1973 шу.

(Интеллоалар. Лоллалур № 100 йолча газета тІа).

МА дика да ба ер, — аьлар инарала говра фоарт8гІа кулг а хьекхаш. — Уклан-м мах бан варг а ваш. Кер да-кх, баьклоча кор.

Ши го тоІабир Дудара говра. Цкъа тІаІнашта а этта дІакхоссебелар да. Массеххазза дІа а эха хьалхар Дудара говр. ТІакхха а дьт тІанашта а оттабаь инарала хьалхашка тІера Іоссесар из.

— Хьа сийлс, — аьлар Дударе юхъеда говра дирст хьа а лоапаш — хьашка хозеначуна хІаманна доал деш Іаьдал дан тІалгІачуп. Согара хьона соогІата ба-ер.

Инарал Эрделе гІозваьлар. Ше а гурже йолча пулна дика хоара доламан наьха Іаьдал.

— О, баркал, баркал, — велакъежар инарал, — Ер доккха соогІат да, мах бан на валлал соогІат да.. Цун фуй хьа? — аьлтар Іо Дударе балам тІа кулг а дуллаш.

— Дуллар я са цІи, ши кулг Іо а дахийта пийселар Дудар.

Гулбенан-марех дукхагІа баран эгІазне хьежар Дударага, пергам хьехкайора цар. Бакъда денинсипента юкъе гучахь Дударага хІама ала бахьанар.

— Долче, Дудар, — аьлар инарала Эрделе. — Верховни главнокомандующе цІерагІа аз прапорщика цІи luбна, — Дудара дар а делла тоІадир до. — Полковник, форма а дІале цуна, тІема цІи яларех дола приказ а дІале.

Дудар юртахошта юкъе хьал доаш бярех вар. Бакъда дийна вапар. Шийна эксара цІи еннала кхетадора цо, из шийна сенна эш ялачуч уйла па йойн а.

— Хьо сесага, хьо бенй кортош доахарда хьона цо Іа соогІата ешнача говрала атаке а ухаш,— аьлар Іаббаса Дудар инарала юхера хьаьваьча лІахоре а ваха, — Хьай аьттув хІлийта хьай дах корта боаккхийтаргбар Іа... Лай ва. ва лай.

Лоаман сагах лай алга из сий доаш4ч вовкхІига дар. Шалта тІа кулгаш дехкар Дудара. Бакъда. Іаббаса доага бІаргаш шийна дайта цуйнара бегаш атта хургбозийлга кхетаьнр цо.

— Аз укхаза е хьа хилар бахьан долаш хІама ца оллаш вут хьо. — аьлар Дудара. — Бакъда, хьай лешаш ши ма велаьа.

— Со цІаккха айса ашначух вилуун вац Хьо а ма ницделахь мовстатІечунна Іайхь даьча соогІатах... Сесага контэли тІадоагІалда из лиццолийтаргалочоа.

— Из гучкаъ, доа дІахьулгга дар. Хьянна хоь, цунца чакхдаьна хила а мегар из дов-м, шоллагІча бусса ерриге юрт оарцагІбоккхаш хатар иккхалеаре.

Инарала Эрделена соогІата ды бенначуна шоллагІча бус дІа тІехар Дударе цІенна. ЦІи йоаерг йоацача кхьыччаа мара хІетанзар цунах е Дудар а, е доаладай а. Кхай чу наІарап а. Іаьдал доаьхка хьайбаш нах белхаш санна Іехар, доагаш латтар цкъанненна а мелладе па хов Дударе рузкъа. ЦІи яьнначу оарцагІа баьккхаш тІехар. Бакъда, Дудар цо, хьашшй цІагІа чуглертар. Юхь тІа бетгача сийначуа ало чувалийтанаш е коногІ а, е нейлагІга а.

— Ер Іаббаса болх ба. — аьлар цо шийна цІи йоае новкъостал деш хиначуна массеех лоалахочунга. Шеко яьар, ше инарала Эрделена говр ачча яьпнарах Іаббаса легабуам бешт из хилар. ВІаргаш кулгашца дІа а къайлй цІерз юккъе тІолла хьашшй цІагІа корах чухкоссебелар Дудар. Беньонца хьарах дІакъобалавьнаваьнаш из довгача пІеи стхоь чукхийтача. ЦІенош даьга даьча тІехкаш мара коранпар Дудара.

Мархарга сесага хозап, сесатера лоалдахсчоа хозап дІалаьржар Дудара, «ер Іаббаса болх бахьана дешаш. ЦІи йІайоае этгара хьалха оарцагІа бакъхарашна вар Іаббас. Цига ухь деташ хьазанзар цунна. Бакъда, тІехьаьгІа каст-каста хозар. Вешта из цхьаккха хІаманна бекке ваьар, цудухьа терклалдар цо уж.

Хіанх Хамарзас шийна кхерам тессача хоп а уж дешаш дагадьхкар цунна.

— Сай нахага доаллар хьадеха цІаккха хьа хетаргдолаш ваьп со, — аьлар Іаббаса юхьера а. — Долче, хьайна товчча тайпара вахо... Бакъда, юстара лелиига сага могийтаргдолаш яц вай эзам, Хамарзас фу оял а ца хьежаш, хьал а гІетта араваьлар вокхо сагІ.

Іаббас бакъаьурва. Из мел вовзачоа ховра вахарца цо хьа мел бена шиъ тай техача санна ийна са хиначуна. ЦхьаккЬа топ, цхьаккха дош хиннадаларг вокхха саг ший наьк5а тІара ваккха могаш.

Іаббас дІаваххуьг тІехьаьгІа делхе ваьлар Хамарза ше дуига ишта охца янстхинна. Цуница ше ахьхар хазахетар новкъа долга-м денар из.

«Мила вар цунга укхаза кхийкар, дала хІаоаккарга, — дагахь сердар Хамарза. — Цхьа кор каша чу латт, хІаьта а нах ийесбе гІерг. Цуа толлнар дьала цІи а вокхха сога цкъа хулпш, — хьалаваьлар, кхоссавала, велавала дог дожлар Хамарзий, — аз хойтаргда ахьхарца хІанз ишта ахха вела... Со цхьаккха хІама деш ваш. Хамарза ше волча а вита дІабахар боккхий нах.

Уж арабашнда алале вишвелар из цар шийна ньна Іоттарех. Мецдекна ньяха талха доладелначуна дуьхьа санна тІаьхийтар из пар истола тІа Іоккхессача ахчан пачкана.

ТІаьхоарчалдь хинна дьяре лента хьа а дьяста Іо а хайна ахча дархІа волавелар Хамарза. Шелувлазалор кхераш тумай кхьхташ цхьана дехкар цо, пхинна сема дараш хъьастта дехкар. Ньха котамий бун чу наьна хьу санна ше ахча лоархІаш воаллаш саг тІаьхачар кхерар Хамарза.

Тоьаьл ваьлар Хамарза пхи біаь тума лаьрхІа ца воалаш. Ше ваьча пІеи юкъе ура а этта доккха сп дьькхкар цо.

— ЦІаккха ерраа ахча хинналаш-кх сога цкъа хулпш, — хьалаваьлар, кхоссавала, велавала дог доагІар Хамарзий, — аз хойтаргда ахьхарца хІанз ишта ахха велаа